

॥ વંદેમાતરમ્ ॥

રાષ્ટ્રીય ભજનાવળી.

સુધારા વધારા સાથે

Reg No.

રાષ્ટ્રીય સ્ત્રી મંડળ તરફથી ૨૩

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર

સૌ. વિજયાગૌરી કાનુગા.

ઠે. ખાડીઆ, ગોલવાડ-અમદાવાદ.

આવૃત્તિ ૩ જી.

પ્રત ૨૦૦૦.

૧ "ગણેશ" પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં નીવેદી ઇન્ડિયન લાલ માણેકલાલે

છાપી. ઠે. જુનાગઢ સામે-અમદાવાદ.

સંવત ૧૯૭૮

સને ૧૯૨૨

કિંમત ૦-૧ ૦ એક આને.

૧૦૦૦૨

રાષ્ટ્રિય ભજનાવલી

અમદાવાદ ગ્રંથાલય
સંસ્કૃતિ મંત્રાલય
૭-૬૨

૫૬. રાગ ગરબો.

- ૧ હરીજન સાચારે જે ઉરમાં હિમ્મત રાખે,
વિપતે વરચીરે કેદી દીન વચન નવ ભાખે; ૧.
જગનું સુખ દુઃખરે માઇક મિથ્યા કરી બાણે,
તન ધન બતાં રે અંતરમે શોક ન આણે; ૨.
પર ઉપકારીરે જન પ્રેમ નીમમાં પુરા,
દેહીક દુઃખમારે દાઝે નહી સાધુ શુરા; ૩.
હરીને સમરેરે નિત્ય અહોનિશ ઉમંગ ભરીયા,
સર્વ તણેરે નટ નાગર વાલા કરીયા; ૪.
બ્રહ્માનંદ કહેરે એવા હરીજનની બલીહારી,
મસ્તક બતાંરે નવ મેલે ટેક વિચારી. ૫.
- ૨ જે હોય હિમ્મત નરને ઉરમાંહી ભારી;
દ્રઢતા જોધનેરે તેની મદદ કરે મોરારી. ૧.
બીક તણેરે નિત્ય હિમ્મત સોતો ખોલે;
મસ્તક માયા રે સર્વ તૃષ્ણ જેવું તોલે. ૨.
કેસરી સિંહનેરે જેમ શંકા મીલે નહિ મનમે;
એકા એકી નીરલે થઈ વિચરે વનમે, ૩.
પંડે છોટોરે મોટા મેગળને મારે;
હિમ્મત વિનાનોરે હાથી તે જોધને હારે. ૪.
બ્રહ્માનંદ કહેરે એમ સમજે તે જન શુરા;
તન કરી નાંખે રે શુર વચને શુરે શુરા. ૫.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૦૦૦૨ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ ૨૧મીય બ્રહ્મવિદ્યા

વિષય ૬-૩૨

પદ. (રાગ ડુમરી.)

૪. હસરો કોન સુખદાઈ શ્યામ બીના

હસરો કોન સુખદાઈરે.

હસરો

ધીરજતા ધ્રુવકી ઉર ધારી,

અચળ પદ દીયો આઈરે;

જુરે જબહી પકર્યો ગજકુ,

જીનમે લીયો છોડાઈરે

હસરો ૧.

પ્રહ્લાદકી અતિ પીડા પીછાની.

પ્રગટ ભયે સ્થંભ માઈરે;

હીરણ્યકશ્યપ માર્યો હરીએ

નૃસિંહ બેસ બનાઈરે.

હસરો ૨.

પાંડવકુ લાખા ગ્રહ જરે,

તાસુ લીને બચાઈરે;

યંત્રાલીકે ચીર પુરનકું,

ધીર તજી આયે ધાઈરે

હસરો ૩

જ્યહાં જ્યહાં લીર પરે ભક્તનકું,

ત્યહાં ત્યહાં હોત સહાઈરે;

દયાનંદકા નાથ દયાળુ,

ભજે ભાવ ઉર લાઈરે.

હસરો ૪,

“ જય જય બોલો હિંદુસ્તાન. ”

હર હર હર ! મહાદેવ પુકારો,

અલ્લાહ અકબર રહેમાન;

(૪)

હિન્દુ મોસલીમ એક થઇને,
જય જય જોલો હિંદુસ્તાન.

એક કુટુંબી લાઇ આપણે,
માતા ભારતના સંતાન;

હિન્દુ પારસી મુસલમાની સૌ;
જય જય જોલો હિંદુસ્તાન.

મંદિરને મસ્જિદ બને છે,
ઇશ્વર કેરાં એકજ ધામ;

લાઇ લાઇમાં લેદ ન હોયે,
જય જય જોલો હિંદુસ્તાન,

એક નેકને એક ટેકથી,
કરો એકતા કેરૂ પાન;

રગ રગમાં સત્યાગ્રહ રેડી;
જય જય જોલો હિંદુસ્તાન.

ધમ ધમ ધરા ધ્રુવો,
કરકાવો ઉંચા નિશાન;

સ્વરાજ્યના ડંકા ગગડાવી,
જય જય જોલો હિંદુસ્તાન,

આત્મ યુદ્ધના આત્મ સૈનિકો,
સ્થળ બળનું હરવા અભિમાન;

ધસી જઇ તોપોની સામે,
જય જય જોલો હિંદુસ્તાન.

તરવારો બંદુક બાલાથી,

(૫)

હિંચા છે આત્માના સ્થાન;
શરીર પડે પણ અમર આત્મા,
જય જય જોલો હિંદુસ્તાન.

વિજય માળા લઈ સ્વર્ગ સુંદરી,
ટમટમી રહી કરવા સન્માન;
માતૃવેદીમાં પ્રાણ અપીને,
જય જય જોલો હિંદુસ્તાન:
ગઝલ.

૫ “ તહીં આ શિર ઝુકે છે ”
જ્યાં નિજ સ્વાર્થના ખંધો તૂટ્યા, જ્યાંહે ફકીરી છે;
સ્વીકારી સેવના જેણે, તહીં આ શિર ઝુકે છે.
ચહે જે સાચને દિલથી, મરે જે સાચને માટે;
અભય જે વીર સઘળે છે, તહીં આ શિર ઝુકે છે.
જણેના ખોફ સત્તાનો, જણે ના જે સ્તુતિ નિંદા;
ઝુકે જે લોકના હિતે, તહીં આ શિર ઝુકે છે.
ભલુકી દીનના દુઃખે, જીગરમાં હાળીઓ જેને;
મથે એ લાલ પુઝવવા, તહીં આ શિર ઝુકે છે.
વિરોધીને વિપત્તિના, હજારો ખંડની સામે,
સમરમાં કેસરી ગાજે, તહીં આ શિર ઝુકે છે.
પ્રજાને દેશની કીર્તિ, તણી જેને પુમારી છે;
જાળે જન્મ ભૂમિને, તહીં આ શિર ઝુકે છે.
ટકાવા ટેક સ્વાભિમાન, આપે આહુતી સહુની;
બીરદ જે મર્દનું ધારે, તહીં આ શિર ઝુકે છે.
: જય મર તેજને જેણે પ્રતીતી દેશીઓ માનના.

વહાવી પ્રમનાં ધારા, તહીં આ શિર ઝુકે છે.
વિભુતિ દેશને ચરણે, ધરી નિષ્કામ ભાવેથી;
કરે કુરખાની જીવનની, તહીં આ શિર ઝુકે છે.

મગ્ધલ.

૬ “ તમારી આત્મ શ્રદ્ધા તો ”
દિવાલો ફૂર્ગની ફાટે, તમારા કેદખાનાની;
તૂટે જંજીર લોખંડી તમારી આત્મ શ્રદ્ધા તો.
તમારા માર્ગમાં ઉભા, પહાડો એ ખશી જાશે.
ખિયાં બાં માર્ગ દહ દેશે, તમારી આત્મ શ્રદ્ધા તો.
ઉતરવા સાત સાયર જો, તમરા પત્થરો તરશે;
વિના નૌકા સફર થાશે, તમારી આત્મ શ્રદ્ધા તો.
જવું આકાશમાં ધારો, નવાયુ-યાન પાસે છે;
વિના પાંખે ઉડી જાશે તમારી આત્મ શ્રદ્ધા તો.
જીગરની બાળ હઠથી તો વિઠોળા દૂધ પીએ છે;
પ્રકટતાં પત્થરે પ્રભુજી તમારી આત્મ શ્રદ્ધા તો.
પ્રભુ પ્રહલાદને માટે, વસેલો લોહના થંભે,
સદા સાનિધ્યમાં રહેશે, તમારી આત્મ શ્રદ્ધા તો.
ઉભી રહી હાથ બે જોડી, વિજય દેવી વરમાળ;
તમારે કંઠ આરોપે, તમારી આત્મ શ્રદ્ધા તો.

કુબાલી.

૭ “ અમારી ફર્જને માટે. ”
ડરીશું નહિ અમે કોથી, અમારી ફર્જને માટે
ઝુઝીશું બસ અમે સૌએ, ” ” ”

નથી જીવન તણી આશા, નથી મરવા થકી હરતા.
 અડગ અખ હામ ભીડી છે, અમારી ફર્જને માટે.
 નથી ધન માલની વાંચછા, નથી દરકાર દુનિયાની,
 સગાંના સ્નેહને ભૂલશું, અમારી ફર્જને માટે.
 અમારાં જ્ઞાન છે શુચિ, અમારાં કાર્ય શુદ્ધ છે,
 ઉરે પણ ધ્યાન ન્યારું છે, અમારી ફર્જને માટે.
 ભલે દુનિયા હસે અમને, નથી પરવા અમોને તે;
 નથી ઐશ્વર્યની ઇચ્છા, અમારી ફર્જને માટે.
 સહીશું તાઠને તડકા, સહીશું સુખને દુઃખો,
 છતાં એ જાપને જપશું, અમારી ફર્જને માટે.
 ફરીશું જંગલે જંગલ, રખડશું રાત વેરાને;
 પરંતુ ધ્યાન નહિ છુટે, અમારી ફર્જને માટે.
 નીજનંદે સદા ફરીશું, નીજનંદે સદા ઠરીશું;
 છતાં નિત્યે ખઠા રહીશું, અમારી ફર્જને માટે.

ગઝલ.

હવે તો વાપરો ખાદી.

ફકીરો દેશના ઘેલા, હવે તો વાપરો ખાદી,
 ખરફ સમ ઉજળી ધોળી, હવે તો વાપરો ખાદી. ૧
 ખનેલી હિંદના રૂથી, કરેલી હાથ સુતરથી,
 વણેલી હિંદી વણકરથી, હવે તો વાપરો ખાદી. ૨
 તમારા ખેતરોનું રૂ, તમારા હાથે કાંતેલું.
 વણાવી વણકરો પાસે, હવે તો વાપરો ખાદી. ૩
 પ્રભુના દેવ મંદીરમાં, લગ્નનાં ભવ્ય મંડપમાં,

(૮)

સ્વયં સેવક તણા દળમાં, હવે તો વાપરી ખાદી. ૪
હવે કોન્ગ્રેસ મંડપમાં, હવે મિટિંગ મીજલસમાં,
પ્રબળનાં ભવ્ય સરઘસમાં, હવે તો વાપરો ખાદી. ૫
થવાને દેશની શુદ્ધી, થવાને આત્મની શુદ્ધી,
થવાને લક્ષ્મીની શુદ્ધી, હવે તો વાપરો ખાદી. ૬
લગનની ચુંદડી કાઝે, મરણમાં ખાંપણો કાઝે,
કબર મહી કફન કાઝે, હવે તો વાપરો ખાદી. ૭
હવે તો વાપરો ખાદી હવે તો વાપરો ખાદી,
ગરીબડા દેશની ખાતર, હવે તો વાપરો ખાદી. ૮

શ્રીમંત અને ગરીબ.

૯

રાગ ગઝલ.

તમે શ્રીમંત મસ્તો ગરીબ મસ્તાન છે છુરી;
તમે મન મોજને આણો, ગરીબની મોજ છે છુરી.
તમારે સહાય સુખ લક્ષ્મી, અમારે આ વક્ષા છુરી;
રીખાતાંની ખરી સુખદા, કરે દુઃખને સક્ષા છુરી,
દીનો દાનો તણ પરવા, સ્વની કતલે ધરે છુરી;
અગર જરદારની કતલે, થવા જરદાર આ છુરી.
નમે છુપા લુટારા તો, અમે બહોર લઇ છુરી;
કહો બદમાસના અમને લીધી બદહાલથી છુરી.

બ્રિટીશની બહાદુરી.

(રાગ બગે જનુનીબયારે.)

ઓ બહાદુર બ્રિટીશ હવે તું કરને તારો ખ્યાલ
પૂર્વે તમારી કેવી સ્થિતી, હાલ હતા તે બેહાલ.

૧

- વેપારી થઇને આવ્યા, હિન્દમાં તમે તો ફાવ્યા
મસકાથી કંઈને ફસાવ્યારે તું કરને તારો ખ્યાલ
ઈસ્ટ ઇન્ડીયા કંપની આવી, લીધા સઉને લલચાવી. ૨
- એ પાપતણી તમ ચાવી તું કરને તારો ખ્યાલ
હૃદયમ રાખી છુરી, દાનત તમારી ખુરી
આ વૃતિ તમારી અસુરીરે, તું કરને તારો ખ્યાલ. ૪
- હતા હિન્દતણા બુપાળો, તેમાં કીધો ગોટાળો
એ શું તમારો ચાંગારે તું કરને તારો ખ્યાલ. ૫
- એક બીજાને લડાવી રાજ્ય તેં લીધાં પડાવી
ત્યાં બુદ્ધિ તમારી અડાવીરે, તું કરને તારો ખ્યાલ. ૬
- દેશી રાજ ને સારા તે હવે થયા નહારા
બનાવ્યા છે બીચારારે, તું કરને તારો ખ્યાલ. ૭
- કંઈ કંઈછે લાંચો આપી, પોતાના દીધા સ્થાપી
દાનત તમારી પાપીરે, તું કરને તારો ખ્યાલ, ૮
- હિન્દથી પોષણ થાતાં, તેથી રહ્યા મદમાતા
શું બુલ તમે ના ખાતારે તું કરને તારો ખ્યાલ. ૯
- ઈશ્વરનો ઉપકાર માનો, ભારત તમારે બાણોરે
લેદ કાળા ગોરામાં ન આણોરે, તું કરને તારો ખ્યાલ. ૧૦
- તમ બુદ્ધિની બલીહારી, વાકેફ સૌ નરનારી
મનુ કે' સત્તાની અંધારીરે તું કરને તારો ખ્યાલ. ૧૧

રાક્ષસી ફટકો

(રાગ ખુનીજગરકો પ્રીતેહું બસ ગમમે તોરે ચાર.)

બગો જનુની બચારે ઓ હિન્દ બુસલમાન

આશી દશા થઇ તારીરે-હાં હારે હિન્દુસ્થાન
 પંબખમાં એ આવ્યો ડાયર ત્યાં તો ફાવ્યો
 મારશ્યલો મચાવ્યોરે-હાં હારે હિન્દુસ્થાન. ૧
 કંઈ માત લગીની બ્રાતા-હુઃખી અતિ થાતા
 હુઃખો કયાં સંમાતારે-હાં હારે હિન્દુસ્થાન. ૨
 કંઈ રંકને રખડાવ્યા-કંઈ કંઈને પેટ ચલાવ્યા
 ચગડાળે શું ચડાવ્યારે-હાં હારે હિન્દુસ્થાન. ૩
 શું સ્વાદ તણા છે ચસકા મોડરેટ કરે છે મસકા
 અંતે પડે છે ફટકારે-હાં હારે હિન્દુસ્થાન. ૪
 નિર્લજ દ્રષ્ટિ જ્યાં છુટી-બહેનોની લાળે લુટી
 આશા કદી નવ જુટીરે-હાં હારે હિન્દુસ્થાન. ૫
 સુણો સુતેલા સિંહો-વીર વીરા હવે શું જીઓ
 પડે છે કારમી કંઈ ચીસોરે-હાં હારે હિન્દુસ્થાન. ૬
 સોળ મૈલ શું ચલાવ્યા-ફટકા મારી દોડાવ્યા
 સલામીમાં સપડાવ્યારે-હાં હારે હિન્દુસ્થાન. ૭
 આવી પડી છે આફત-ખટકે રદ્ય ખીલાફત
 સ્યામ રાખો સૌ સલામતરે-હાં હારે હિન્દુસ્થાન. ૮
 શું હુઃખ રહોછો સાંખી-દેશ માટે કો સૌ નાંખી
 અધર્મની આ ઝાખીરે-હાં હારે હિન્દુસ્થાન. ૧૦
 સત્ય ન્યાયનો વિજય છે-દ્રેષ ઇધ્યાનો તે ક્ષય છે
 મનુ કે' પાપનો પ્રલય છેરે-હાં હારે હિન્દુસ્થાન. ૧૧

ભારત વક્રીલોને ભેટ.

રાગ સવધયા.

ધર્મ ન્યાય નિતીને ભુલી, શીખ્યા કોરટના કાયદા

ભલે ભાઈ શીખ્યા કાયદા પણ, ખતાવો દેશ તણા કાયદા
ભારતના સૌ જાત તમારા, બંનેને લડાવો છે
પેટ તમારૂં ભરવા કાજે, કાયદા તમે ચડાવો છે

જુડી સરકાર જુડા કાયદા, જુડા ન્યાય જણાવે છે
જે કાયદાથી શિક્ષા થાયે, તે કાયદામાં લેદ દેખાયે છે
એકજ કાયદો મારે કોઈને, એકજ કાયદો અન્યને બચાવે છે
મરજી માફક કાયદા ચાલે શિક્ષા તો ફરમાવે છે
અંધ ખીચારા અસીલ તમારા મોહ તે પર રાખો ચોર
હિંદને ચ્હાતા હોતો તમે તો, વફીલાતો આજે છેડા
શું તમે તો ન્યાય અપાવો, શું વદો છો મુખ ચક્રી
દેશ તણી કોંગ્રેસ પોકારે, ન્યાય હવે ખીલકુલ નથી
ભલે ભણીને ડીગરી મેળવી કોર્ટમાં ખુરશી લીધી
મેરીસ્ટર પણ ભલે થયા તો ન્યાયની વાતો શું કીધી
એક બીજના પૈસા ખાવા, કરાવ્યા કોર્ટમાં દાવા
પ્રી તમારી લંડાર જેવી, કોર્ટમાં તો લઈ જવા
હાંકાં મરાવો આપ અસીલને પડતા અનેક ઠરાવો તો
અસીલ નીરાશ થઈ જાએ, હવે આવતે ઠરાવે આવો તો
વળી કોર્ટમાં હાર્યા તોયે, ઉપલી નીચલી કરાવો છે
મોટી મોટી કોર્ટ લડાવી, દંભ વ્યર્થ ખતલાવો છે
હારે ત્યાંથી પૈસા જાયે, નવેસરથી નવીજ વાત
ગરીબ અસીલ જો નવ માને તો, મારે ઇંગ્લીશ છુટની લાત
હાય કરીને ચાલ્યો જાયે, પૈસા ગયા તો કુટે પેટ
ઘરમાં પાઇની કીમત કરે તો, કોથળી જારે ઠેઠા ઠેઠ

માંડા જેવા ઘરમાં ફરતા, હાય મારા તો પૈસાજ ગયા
 રડીરડીને દાંડા કાઢે, હાય વકીલ ક્યાંથીજ મળ્યા
 ભૈરાં છોકરાં રડતાં અસીલ એકે પીછેડી
 ખુતારે એ વકીલ મળ્યો તે, પાસે નવ રહી કોડી
 ચેટે પાટા બાંધીને પૈ, લેગી કરી છે ગરીબ લોક
 કીંમત ક્યાં છે વકીલ ભાઈને, મેલે તો શું મારે પોક
 હાય તમારી જીંદગી આવી, લોકના લોહી પીવાને
 ઇશ્વર દરબારની માહિ, જવાળ લેશે તે શું બાણે,
 આન પશુ પણ પેટ ભરે છે, તે પણ રાખે ખુમારી
 દુકડો બાઈને દિવસ કાઢે ધન્ય તેની બલિહારિ
 ધાળો નહિને ધાડજ પાડો, દાઝ્યા ઉપર દીધો ડામ
 ન્યાયની આશા મોટી આપી, કરવાં આવાં કુડાં કામ
 મોજ મઝાને મોટર ગાડી, ભૈયા ભટ સઉ રાખો છો
 ઘાટી દાણી કદમ આગળ તે દામોથી સ્વાદ ચાખો છો
 પારકે પૈસે પરમાનંદ થઇ ધન્ય તમારી વકીલાતો
 કમા માગે મનુ તમારો પણ કડવું હું તો પાતો.

દેશને માટે નિડરતા.

ગઢલમાં

ગુલામી કાયદા સામે અમારા સત્યનો ટંકાર
 લીધું ગાંડીવ અરબુનનું, મુજે ધરતી તે થરથરકાર ૧
 તમારા હોય ગુલામો ગુલામી હાજી હા કરશે
 ગુલામી બેડીને લાજમ, ભલેને જેલમાં રહેશે. ૨
 તમારી અંધ સત્તાથી, ભલેને નાખજો વહેરી

- હમારી હિન્દને માટે નથી કંઈ ચુકીઓ પડેરી. ૩
- બીહો જે બાયલા છે તે ખરેખર, દુઃખથી ત્રાસે
ખરા સંતાન ભારતના, કદી પ્રાણાન્તે નવ નાસે ૪
- જનેતાની કુખે જન્મી, અમે તો ન્યાય માગીશું
અરે સ્વરાજ્યને સારૂ અમે સૌ સુખ ત્યાગીશું ૫
- હમારા દેશને માટે, સદા દિલબર રહી હોળી
થતાં અન્યાય દેખીને, વધશું દુઃખ સૌ ઠહારી ૬
- ખીલાફત ધર્મના ખીલા, તમોએ નાખી છે આફત
તમોએ દીલ હુલાવીને, કરી છે મોજની બાફત, ૭
- અરે આ દુઃખ નાખીને તમે તો દીલ હુલાવો છો
ખરે પંજાબના પાપો, તમે તો શું બુલાવો છો, ૮.
- બુલમ અન્યાયની રૂએ, ધુરકતા કહાડશે ડોળા
અડગ ઉભા અમે રહીશું, છુટે જ્યાં તોપના ગોળા. ૯
- હમારી હિમ્મતે સઘળા, ખડા રહીશું અમે અચુક
તમારી સત્તાનાં બુલમે, છુટે જો કદી ખંડુક. ૧૦
- હમારા દેશનું લોહી, ઉછાળા મારે રોમેરોમ
બલી ભારતને માટે, કરીશું પ્રેમથી યા હોમ, ૧૧
- પડીશું કે મરીશું તો તો, બલે ફાંસી કદિ ચડશું
બલેને જેઠમાં રાખો, પરંતુ સત્યથી લઢશું. ૧૨.
- કદી ખંજરથી પટકો, બલેને ચા'ય તે કરશે
અસહકારી વિરાથી, ન કોઈ દિલથી ડરશે. ૧૩
- અહિંસા ધર્મની સાથે, પ્રતી પાલન તો કરશું
સદા શ્રેય ભણીને, અહિંસા પાળીને મરશું. ૧૪

(૧૪)

ઊઠો વિરા હવે આવો, તમારા દેશને માટે
ન મુવો સોડ તાણીને, મનુ કે' સત્યને સાટે. ૧૫

કર્તાવ્યના મેદાનમાં

(ગઝલ)

હઝારો ધા શરીરપર આહા ભલેને આજથી પડતા
ઉરાટે તોપને ગોળે અમ્હે તોયે નથી ઠસ્તા
ધરી છે ધારણા મનમાં કરીશું છ'ંદગી સાટે
શરીને માર્ગે મુકીશું અનુજે ધુમવા માટે
હુઃખી અમ માત દેખીને ઘટે શું ધોરવું અમને ?
ભૂખી અમ માત જાણીને મુજે શું ઓરવું અમને ?
પડે પોકાર આંગણમાં મુની શું હાય હસવાના ?
કમર કસવી મુકી હજીયે અમ્હે શું વાત કરવાના ?
અરે એતો સમય પડ્યો પડ્યો આ અંકની પાછળ
અમારે હાલતો વધવું રહ્યું છે સર્વની આગળ
ફરી ભારત તણું આજે મહાભારત મંડાએ
નહિ અન્યાય અઝો હાઃ કદી કોથીય સહેવાયે
હલી મન હોંસ તો આજી કરીશું ગાઠ મૈત્રીને
રીઝાવી રાજને લેશું હસીને આપશે જે તે
તથાપિ હાય ! એ આશા પડી છે ધુળની માંહી
કૃતમી સાથ મૈત્રીને ટકેલી દીઠીએ ક્યાંહી ?
ભલે અમ દ્રોણ કૃપ દાદા બતાવે પક્ષ કૌરવનો
ભુંડા આ પેટને માટે કરે ક્ષય આત્મ ગૌરવનો
તથાપિ એમને હૈયે દીસે છે દાઝ ભારતની

અમે તે પક્ષમાં રહીને ઇચ્છે એ જય પાંડવની
 હવે તો વીર અમ આજે અમ્હારું વૃત્ત આચરશું
 અમ્હારા દેશને માટે સૌ સુખચેન ત્યાગીશું
 કરી યાહોમ પડી મેદાન વીરોના કર્મ આચરશું
 રાજ સંયમના શસ્ત્રો અરિદળ દૂર હાંકીશું
 અમોને છે અચળ શ્રદ્ધા અમારા સત્યના ઉપર
 અમોને છે અચળ ભક્તિ અમારી માતના ઉપર
 રીખાતી માતની ચીસો સહાતી ના હવે અમથી
 થશે શું આગળે આમાં કહેવાનું નહિ કોથી
 દીકું સહેદિના સામે પડ્યું કૌરવ દળ ક્યાંથી
 રૂદન એ હાય હૈયાની ચુકે ના ચોટ એની કો.

ગાયન ૧ રામ શંકર.

સમશેર સારી અદકની અમને નહિ તાળે કરે [૨]

અમ આત્મ છે પ્રભુ તેજ તે નહિ તુચ્છ શસ્ત્રે ગાભરે—સમશેર
 મહાયજ છે અમ આદર્યો,

પૂરો કરીશું હામથી [૨]

વિધ્નો કદી આવી નહે તો,

હોમીશું અમ જાતને. સમશેર

લાંછન ગુલામી શીર લઈ,

પાળ્યા પશુસમ જગ દર્યા. [૧]

આંખો અમારી છે ખુલી,

બસ ઘોષશું સૌં પાપને સમશેર

પરતેજથી નહિ લડકશું, [૨]

પણ તેજ અમ જગ દાખશું;

ભેશે બધી આલમ હવે,

અમ હિન્દીની તાકાતને. સમશેર૦

ચણોડભાઈ તારી લલી કમાણી નળનાં પાણી પાયાંરે.

સ્વરાજ્યનો, મારગ શુરાનો.

સ્વરાજ્યનો મારગ શુરાનો, નહી કાયરનું કામરે

પરથમ પહેલાં મસ્તક મુકી, વળતી લેવું નામરે. સ્વરાજ્ય૦

સુત વીત દારા શિષ્ય સમરપે, સ્વરાજ્યને તે પામેરે

મુક્ત ગુલામીથી સત્વર થઈને, વિદેશમાં જશ જામેરે. સ્વ૦

અસહકારીઓ અડખ ટેકથી, થયા રાજ્યથી અળગારે

ખુશામતીયા સહકારી સઉ, હજીરદ્વા છે વળગ્યારે સ્વ૦

શાન્તી સંપને વૃત સ્વદેશી, સ્વરાજ્યની એ આવીરે;

હુણ હરામી દેશ દ્રોહીને, હજી નહી એ કાવીરે. સ્વ

સ્વરાજ્ય માટે મર્જ્યા આગમે, તો તેને સૌ પામેરે;

અતિ આનંદે, જેલમાં જઈએ, તો સૌ દુઘ્ધા વામેરે. સ્વ

સ્વરાજ્ય પંથે, પાવક જવાળા, ગુલામ દેખી લાગેરે;

અસહકારીઓ હ ખ પામે તે, સહકારીને ઠીક લાગેરે. સ્વ૦

માથા કરત મેઘી વસ્તુ, સાંપડશે નહી સહેલરે;

સહકારીઓ આવે સૌ લેળા, મુકી મનનો મેલરે. સ્વ૦

સ્વરાજ્ય માટે સંકટ રહેતા, પુરા પ્રેમી પરખોરે;

અવિનાશી કહે સાચા મુરા; ગાંધીજીને નિરખોરે. સ્વ૦

સમાપ્ત.

